

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЧЕТИРИДЕСЕТ И ВТОРО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
КОМИСИЯ ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ

СТАНОВИЩЕ

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Вх. №	353 - 03 - 22
Дата	01 / 08 2013 г.

12. 76
@

ОТНОСНО: Доклад за дейността на омбудсмана на Република България през 2012 г., № 361-00-1, внесен от Омбудсмана на Република България на 01.04.2013 г.

На заседание, проведено на 31 юли 2013 г., Комисията по правни въпроси разгледа и обсъди Доклада за дейността на омбудсмана на Република България през 2012 г., № 361-00-1, внесен от Омбудсмана на Република България на 01.04.2013 г. на основание чл. 22, ал. 1 от Закона за омбудсмана.

На заседанието присъстваха: г-н Константин Пенчев - омбудсман на Република България и г-жа Роза Георгиева - началник кабинет на омбудсмана.

Докладът беше представен от г-н Пенчев, който подчерта че като подчерта че през 2012 г. до омбудсмана са подадени рекорден брой жалби и сигнали за целия период на съществуване на институцията – 5 530 и продължава тенденцията голям брой граждани да търсят съдействие. Това от своя страна е доказателство, че институцията оправдава очакванията и те ще получат подкрепа при решаване на техните проблеми, свързани с обслужването им от административните органи и защита на техните права при решаване на индивидуални случаи.

През 2012 г. омбудсманът прие нова роля - да изпълнява функциите на Национален превантивен механизъм (НПМ) съгласно Факултативния протокол към Конвенцията на ООН против изтезанията и другите форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание, како се разшириха правомощията на институцията, с оглед изпълнение на новата ѝ функция.

В качеството си на Национален превантивен механизъм омбудсманът е инспектирал 162 места, от които места за задържане в Министерството на правосъдието и Министерството на вътрешните работи – 116 обекта; държавни психиатрични болници, психиатрични отделения, домове за деца, лишени от родителска грижа, домове за деца с умствена изостаналост, домове за възрастни хора с психични разстройства, деменции и умствена изостаналост – 46 обекта.

Всяка проверка е приключвала с доклад, който съдържа констатации, изводи и конкретни препоръки към отговорните институции. В докладите на НПМ през 2012 г. са отправени общо 253 препоръки. От направените препоръки са изпълнени 135, неизпълнени са 24, неизпълнени поради липса на финансови средства са 16, неизпълнени поради липса на сграден фонд са 2, а по 76 от препоръките липсва отговор от съответните институции.

Едновременно с извършването на инспекции омбудсманът като НПМ е разглеждал и индивидуални жалби от лишени от свобода, като предметът на тези сигнали в голяма степен се покрива с предмета на проверките в местата за лишаване от свобода.

Към 31 декември 2012 г. са приети за разглеждане 200 жалби от лишени от свобода, което е над два пъти повече в сравнение с 2011 г. Тази тенденция се дължи на популяризирането на дейността на институцията в тези места и разясняването на правомощията ѝ, както и съдействието, което лишените от свобода могат да очакват в защита на техните права.

Жалбите и сигналите са свързани с: недоволство от битовите условия в затворите и следствените арести; недоволство от достъп до специализирана медицинска помощ и предоставянето на медицинска помощ при занижени стандарти и ниско качество; искане за съдействие за промяна на режима на изтърпяване на наказанието и/или приспадане на време от изтърпяваното наказание, както и искане за преместване на лишени от свобода от един затвор в друг; твърдения за нарушаване на правата на лишените от свобода от администрацията в пенитенциарното заведение; твърдения за употреба на сила и помощни средства; засягане на други основни права и свободи.

В институцията на омбудсмана са постъпили множество жалби, свързани с правото на справедлив процес и нарушения от страна на администрацията на правораздавателните органи.

Омбудсманът няма правомощия да се намесва в работата на правораздавателните органи и да ревизира постановените актове, но жалбите и сигналите, касаещи нарушения от страна на администрацията на правораздавателните органи, попадат изцяло в правомощията на институцията.

Въпреки това принципната позиция на омбудсмана е, че настоящият избор на съдебни заседатели е архаичен и е обвързан от субективни, а понякога и тясно партийни интереси. Често обсъжданията на кандидатите за съдебни заседатели от общинските съвети е формално и непрозрачно, което е предпоставка за ерозиране на демократичния и правов ред в държавата, поради което е изпратен сигнал до министъра на правосъдието с предложение за анализ и обсъждане на нормативната уредба по посочените проблеми.

През 2012 г. продължава да постъпват голям брой жалби на граждани, свързани с действията на държавните и частните съдебни изпълнители. Постъпили са 183 жалби и сигнали. Основна част са свързани с налагани запори върху банкова сметки, по които се превеждат социални помощи, пенсии и трудови възнаграждения. Увеличил се и броят на жалбите, свързани с невъзможност за събиране на вземане по изпълнителен лист. В тези случаи гражданите са информирани от експерти на омбудсмана за особеностите на изпълнителното производство и за действията, които могат да предприемат за събиране на вземанията.

Констатирано е неизпълнение на съдебни решения от държавни учреждения, общини и бюджетно субсидирани заведения (чл. 519 и чл. 520 от ГПК). Липсата на средства в бюджета на съответните институции не може да служи като оправдание за забавянето или неизпълнението при плащането на присъденото задължение. Конкретната препоръка на институцията на омбудсмана е да се създадат резервни фондове към Министерството на финансите и към Висшия съдебен съвет, което да позволи изплащането в разумен срок на дължими суми на гражданите, установени с влезли в сила съдебни решения срещу държавни институции.

През 2012 г. получените жалби и сигнали по проблеми на собствеността са 784, което представлява 14,5 % от всички оплаквания. През разглеждания период е приключила проверката по 744 жалби на граждани и техни сдружения. В 170 от случаите е констатирано нарушение. В защита на правата на гражданите и техните организации са отправени 154 препоръки към съответните административни органи, а в 16 от случаите е осъществено посредничество. Не е констатирано нарушение по 344 оплаквания, а 230 са извън правомощията на омбудсмана.

Разнообразните оплаквания на гражданите, свързани с правата върху земеделските земи и горските имоти, обобщено са в две насоки: приключване на реституцията, която трае десетки години и проблеми на дребните собственици при ползването на земеделските и горските имоти.

В постановените решения на Европейския съд по правата на човека за 2012 г. са установени нарушения на правото на мирно ползване на собствеността по чл. 1 от Първия допълнителен протокол, като почти всички са свързани с прилагането на законите за реституция на отнети имуществва.

Необходимо е администрацията задължително да се съобразява с практиката на Европейския съд за правата на човека и да предприема мерки в изпълнение на препоръките на Съвета на Европа за избягване на повтарящи се казуси.

Констатиран е проблем, свързан с икономическото неравенството между арендаторите и дребните собственици – арендодатели, създава подобни на монополите отношения и е предпоставка за нарушаване на правата на арендодателите.

Позицията на г-н Пенчев, като омбудсман е, че е наложително да продължат съвместните усилия на всички заинтересовани страни, включително по законодателен път, за постигането на по-справедлив и реален баланс между правата на собствениците на земеделски земи и ползвателите.

Използвано е конституционното правомощие за сезиране на Конституционния съд за установяване на противоконституционност на разпоредбата на чл. 417, т. 2 от Гражданския процесуален кодекс, с която се поставят в по-благоприятно положение определени кредитори – държавни учреждения, общини и банки, а също и на чл. 38, ал. 1, ал. 2 и ал. 3, чл. 39, ал. 1, изречение второ от Закона за държавната собственост и на чл. 27, ал. 1, чл. 29, ал. 3, т. 1 и чл. 30 от Закона за общинската собственост, които противоречат и на Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи.

На основание чл. 125 от Закона за съдебната власт са сезирани Върховния касационен съд и Върховния административен съд с искания за тълкувателни решения.

В последвалата дискусия народните представители поставиха въпроси относно постъпили жалби с т. нар. „бели петна” в поземлените масиви, относно необходимостта от омбудсмани по места и от промяна Гражданския процесуален кодекс, с цел по-добра защита правата на гражданите.

Изрази се подкрепа за дейността на институцията, която доказва ролята си при решаване на чувствителните проблеми на гражданите. Изказаха се мнения за насърчаване активното участие на омбудсмана в законодателния процес с предложения и идеи, които да бъдат съвместно обсъждани с Комисията по

правни въпроси и при необходимост да се предприемат законодателни инициативи.

След проведената дискусия и последвалото гласуване: единодушно със 7 гласа, „за”, Комисията по правни въпроси приема за сведение Доклада на омбудсмана на Република България за 2012 г. и предлага на Народното събрание проект на

РЕШЕНИЕ

**по Доклада за дейността на
омбудсмана на Република България през 2012 г.**

Народното събрание на основание чл. 86, ал. 1 от Конституцията на Република България и във връзка с чл. 22 от Закона за омбудсмана

РЕШИ:

Приема за сведение Доклада за дейността на омбудсмана на Република България през 2012 г., като взема акт от констатациите, оценките и препоръките, посочени в него.

Решението е прието от 42-ото Народно събрание на ..... 2013 г. и е подпечатано с официалния печат на Народното събрание.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ:**

ХРИСТО БИСЕРОВ